

## Utbildningsinspektion i Sköldinge barn- och ungdomsområde, F-6 samt skolbarnsomsorg

### UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

### Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

### Beskrivning av skolan/rektorsområdet

| Sköldinge barn- och ungdomsområde | Antal barn/elever/studerande |
|-----------------------------------|------------------------------|
| Grundskola                        | 118                          |
| Skolbarnsomsorg                   | 70                           |
| Förskoleverksamhet                | 42                           |
| Förskoleklass                     | 18                           |

Sköldinge är en gammal gruvort som ligger cirka 15 km öster om tätorten. De flesta som bor där arbetsspendlar. Skolan ligger i utkanten av samhället en bit bort från annan bebyggelse. Cirka hälften av eleverna åker skolskjuts till skolan. Skolan som är byggd 1950 är i två våningar. Förskola och skolbarnsomsorg finns i lokaler samlad runt skolan. Eleverna är indelade i åldersblandade grupper. Tre grupper omfattar förskoleklass till årskurs tre och tre grupper årskurs 4-6.

Två kvällar i veckan finns tillgång till fritidsgård i skolans lokaler.

Samtliga skolor i kommunen deltar i försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan.

Sköldinge barn- och ungdomsområdet har en områdesplan för 2003 – 2004. Denna utgör även skolans kvalitetsredovisning. Struktur och de sakområden som skall finnas i planen är lika för samtliga skolor i kommunen.

### Genomförandet av inspektionen i Sköldinge

Skolverket sände den 21 november 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Sköldinge skola har bestått av undervisningsråden Ewa Hallberg och Karin Nilsson. Besök i Sköldinge skola gjordes den 4 maj 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

### Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Sköldinge, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Sköldinge skola genomfördes intervjuer med elever, personal, skollädaresamt föräldrar. Lektioner i förskoleklass – årskurs 3 och årskurserna 4-6 besöktes.

## Bedömning

### 1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Elever och föräldrar uttrycker vid samtalen att Sköldinge är en bra skola. Eleverna känner sig trygga och när det blir bråk så reds det ut snabbt. De säger att det inte har förekommit mobbning på flera år. Även svaren i de enkäter som genomförts visar att eleverna känner sig trygga, vågar vara sig själva och litat på de vuxna. Personalen stämmer in i denna bild och säger att skolan har gott rykte. De upplever att det arbete de gör tillsammans med eleverna för att skapa en god atmosfär på skolan ger gott resultat. Personalen berättade vidare att det hänt att elever känt sig kränkta av någon vuxen. Dessa situationer har man kunnat lösa gemensamt.

De äldre eleverna är stolta över att vara kamratstödare och tycker det är en bra verksamhet. Föräldrarna säger att de upplever att personalen är sammansvetsad och har en gemensam värdegrund vilket skapar trygghet och stabilitet för barnen.

Inspektörerna upplevde en lugn och trevlig stämning såväl barnen emellan som mellan barn och vuxna. Verksamheten präglas av en uppmuntrande atmosfär.

**Sammanfattningsvis** bedöms att skolans arbete med normer och värden givit mycket goda resultat.

### 2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Personalen uttrycker vid intervjun att de inte har någon samlad bild av skolans utveckling eller resultat. Varje elevs utveckling följs och dokumenteras och skolan håller på att utveckla arbetet med elevernas portfolio, den mapp där vissa elevarbeten spara för att följa elevernas utveckling. Dessutom har varje elev en planeringsbok där veckans arbete finns beskrivet och kommenterat. Denna bok

skall de ta hem varje fredag. Syftet är att föräldrarna skall få information om sina barns kunskapsutveckling.

Resultaten från olika diagnoser och från de nationella proven finns samlade i en pärm. I områdesplanen/kvalitetsredovisningen redovisas att samtliga elever i årskurs fem har genomfört de nationella proven 2002/03. Av de 27 eleverna var det 8 som inte nådde målen i ett eller flera ämnen.

I kvalitetsredovisningens resultatdel beskriver man i övrigt vad man genomfört av det man planerat. Det saknas bedömningar av hur man lyckats med arbetet eller vilka resultat det givit.

**Sammanfattningsvis** bedöms skolans resultat som godtagbara. Skolan har en strukturerad uppföljning av enskilda elevers kunskapsutveckling och bör utifrån denna kunskap utveckla former för att beskriva och bedöma verksamhetens samlade resultat. Detta i syfte att öka antalet elever som når målen.

### 3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Arbetet med en gemensam värdegrund sker i olika former. Varje vecka är alla elever med i kompisamtal under ledning av en mentor. Från och med årskurs tre deltar eleverna i kamratstödjarverksamhet. Två elever från varje klass är kamratstödjare. De träffar specialläraren varje vecka för att få stöd i sitt arbete och har även genomgått en särskild utbildning. I en brevlåda utanför skolsköterskans rum kan eleverna också lägga lappar med tankar eller problem som de vill diskutera men kanske har svårt att uttrycka i samtalen.

I skolans ”mobbningsplan” görs en definition av begreppet som även omfattar kränkande behandling. Planen beskriver ett förebyggande arbete med många olika ingredienser såsom gruppsamtal, fortbildning för personalen och föräldrakontakter. I de fall mobbning misstänks är det skolans ”mobbinggrupp” som arbetar med frågan. Gruppens arbetssätt beskrivs i ”mobbningsplanen” och där framkommer även hur och när uppföljning av arbetet skall ske. ”Mobbningsplanen” bör kompletteras med ett avsnitt om hur man avser agera i de fall kränkningar sker mellan vuxen och elev.

Skolan är med i ett nätverk för hälsofrämjande skolor. Där arbetar de med att utveckla skolans arbete så att det stödjer och främjar den fysiska och psykosociala miljön samt stärka och utveckla hälsoundervisningen.

Utifrån den planering personalen gör i de två arbetslagen planerar eleverna sitt arbete för 14 dagar i taget. De skriver in den i sin planeringsbok och där kan även föräldrarna ta del av planeringen. De yngre barnen säger att de får veta vad

de måste göra och sen kan de välja en del fritt. De är nöjda med att få vara med och bestämma om vad de skall lära sig. De äldre eleverna tycker att de har många tillfällen att välja vad de vill göra när de arbetar med eget arbete.

Skolans elevråd sammanträder varje månad. Eleverna berättade om att de varit med och bestämt vad som köpts till skolgården för att förbättra utemiljön. I klassrådet pratar man om det som rör den egna klassen och personalen upplever att eleverna är duktiga med att komma med idéer och noggranna med att följa upp det man bestämt.

Föräldrarna anser att det är lätt att komma i kontakt med lärarna när det behövs. De får dessutom mycket information via planeringsboken. De är nöjda med utvecklingssamtalen och föräldramötena. Personalen tycker dock att det är låg närvaro vid föräldramötena.

I kvalitetsredovisningen beskrivs skolans lokaler och utrustning som sliten och i behov av renovering och förnyelse. I skolan arbetsmiljöplan görs en noggrann genomgång av inne- och utemiljön. Eleverna är nöjda med utemiljön och de yngre tycker att det bästa är kojorna i skogen.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektörerna skolans arbete med att utveckla en god arbetsmiljö generellt som mycket bra. Handlingsprogrammet mot kränkande behandling bedöms som godtagbart och bör kompletteras med en beskrivning av åtgärder då kränkningarna sker mellan vuxen och elev.

Skolans arbete för att ge eleverna möjligheter till delaktighet och samverkan är mycket bra.

#### 4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

De yngre eleverna anser att skolan är ett bra ställe att vara på, de lär sig mycket och de får hjälp av fröken som har tid med dem. De äldre eleverna uttrycker också glädje över skolan och att det finns mycket att välja mellan. Föräldrarna anser att skolan tar vara på elevernas olika intressen och att barnen får vara med om mycket spännande. De nämner bl.a. skrifvarverkstaden, att de jobbar mycket med musik och böcker samt resan till Nationalmuseet. Föräldrarna ger intryck av att vara väl insatta i skolans verksamhet och de mål skolan har.

Personalen beskriver att de ofta arbetar med teman och ofta har skolans närmiljö som utgångspunkt. Skolan har adopterat ett gruvområde, Kantorps gruva och mycket undervisning sker därför ute. De flesta utflykterna sker på cykel och skolan tillhandahåller cyklar för dem som inte har egna.

Vid verksamhetsbesöken förekom omväxlande verksamheter både gemensamt och i form av eget arbete. Skolan visade att de arbetar utifrån den vision man formulerat i områdesplanen/kvalitetsredovisningen. Där skrivs bl.a. att ”de vuxna stödjer, uppmuntrar och underlättar ett aktivt lärande i en lustfylld, kreativ miljö. Barnens nyfikenhet i det egna lärandet stimuleras aktivt. Alla som verkar inom området bemöter varandra med hänsyn, vänlighet och respekt samt ges tillfällen till reflektion och avspänning.”

Eleverna upplever att de får stöd då de behöver det och att lärarna har mycket tid för dem. Om man är i behov av särskilt stöd finns dessutom specialläraren som känner alla elever och följer dem genom alla åren.

För elever i behov av särskilt stöd upprättas åtgärdsprogram. Åtgärdsprogrammen beskriver elevens starka och svaga sidor. Där beskrivs mål, vad som skall göras och hur. Vidare framkommer vem som har ansvaret för de olika insatserna. Personalen säger att då de uttömt sina egna resurser kan de få stöd av det centrala stödteamet, som hjälper till med observationer, utredningar och handledning till personalen.

Eleverna är indelade i åldersblandade grupper. I de lägre åldrarna delar en förskollärare och en lärare på ansvaret för eleverna i respektive grupp. I årskurs 4-6 arbetar förutom lärare även en fritidspedagog och en fritidsledare. Föräldrarna till de äldre barnen säger att den åldersblandade grupperingen leder till att barnen lär sig ta hänsyn. De äldre barnen får heller ingen negativ särställning som de behöver leva upp till. Man har långa arbetspass (80 min) varvade med långa raster (30 min). Personalen säger att skolskjutsarna avgör ramen för skoldagen. Detta tycktes dock inte påverka verksamheten negativt.

Arbetslagen planerar varje vecka gemensamt. Utifrån den planeringen gör sedan eleverna sin egen planering. Syftet med elevernas egen planering är att de skall bli medvetna om målen för utbildningen, ta eget ansvar och tänka kring sitt eget lärande. Eleverna i årskurs 6 har i skrift formulerat sina tankar om det egna lärandet.

Enligt personalen har timplaneförsöket lett till intressanta pedagogiska diskussioner.

**Sammanfattningsvis** bedöms skolans pedagogiska verksamhet vara av mycket god kvalitet. Skolans åtgärdsprogram ger ett gott underlag för att genomföra och följa upp de särskilda insatserna.

## 5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

Rektorn har varit på skolan i 11 år och i samtal med samtliga intervjugrupper och av samtalet med rektor framkommer att hon är väl känd av alla och mycket väl förtrogen med verksamheten. Vid samtalen med personalen återkommer de till att de har en bra chef som ger stöd men också är utmanande. På skolan finns en "vi duger-anda" och det är tillåtet att pröva och misslyckas för att lära. Rektorn får stöd i sitt arbete genom de centrala ledningsmötena. Där diskuteras strategier och det ges möjligheter till kompetensutveckling.

Personalen är indelad i två arbetslag, förskoleklassen till årskurs tre och årskurs 4-6.

Vid elevvårdskonferenser skrivs minnesanteckningar men protokoll saknas.

Sköldinge skola följer, liksom övriga skolor i kommunen den centrala mallen och anvisningarna för områdesplanen/kvalitetsredovisningen men har en lokal förankring. Vid arbetsplatsträffar utvärderar man mål och visioner minst två gånger per termin. Personalen säger trots detta att de inte i skrift har någon samlad bild av skolans arbete. Kvalitetsredovisningen ger stöd för detta påstående.

**Sammanfattningsvis** bedöms styrningen och ledningen vara av god kvalitet. Kvalitetsarbetet håller god kvalitet såtillvida att personalen har en god kunskap om enskilda elevers kunskapsutveckling. Arbetet med skolans kvalitetsredovisning bör förbättras så att den ger en samlad bild och bedömning av verksamheten. Det är inte godtagbart att elevvårdskonferenser endast dokumenteras med minnesanteckningar.

## 6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Från årskurs sex erbjuds eleverna tyska och franska som språkval. Undervisningen ges av lärare från Vallaskolan som är den 7-9-skola som ligger närmast Sköldinge. Några elever har engelska som språkval och denna undervisning sköts av Sköldingeskolans lärare.

Elevers val förekommer inte på skolans schema men varje vecka arbetar eleverna med fördjupning i ett flertal ämnen utifrån sina egna val.

Vid skolan finns idag inga elever med fysiska funktionshindrade elever. För närvarande är vissa lokaler anpassade för att kunna ta emot en elev med sådant funktionshinder. På skolan har funnits och finns elever med andra former av funktionshinder och för dessa finns olika former av resurser.

För två elever anordnas undervisning i svenska som andraspråk.

Inför årskurs 7 är det 40 procent av eleverna som valt annan skola än den närmsta 7-9 skolan.

**Sammanfattningsvis** bedöms tillgången till utbildning vara god.

## 7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Personalen vid skolan har adekvat utbildning. Den nationella statistiken från 2002 visar att området även har god tillgång till personal med specialpedagogisk utbildning.

Kommunens statistik från mars 2004 visar att det finns 10,6 vuxna per 100 elever då skolbarnsomsorgen är inräknad. Området har en större personalresurs än budgeten tillåter men detta balanseras med att vikarier ordnas inom arbetslaget.

Skolan har tillgång till skolsköterska och kurator och kan även få ytterligare stöd av specialpedagog eller psykolog från det centrala stödteamet.

Personalen säger att de haft tillgång till många inspirerande kurser. De lär av varandra och skolans olika kompetenser utnyttjas väl. I områdets kompetensutvecklingsplan beskrivs åtgärder som svarar mot såväl den enskildes som verksamhetens behov.

**Sammanfattningsvis** bedöms tillgången på resurser inom området vara god.

## Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Sköldinge barn- och ungdomsområde övergripande är av mycket god kvalitet inom områdena pedagogisk verksamhet, arbetsmiljö och delaktighet samt normer och värden.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- ytterligare utveckla den pedagogiska verksamheten för att förbättra skolans resultat,
- komplettera handlingsprogrammet mot kränkande behandling samt
- utveckla skolans kvalitetsredovisning så att den omfattar bedömningar i vad mån de nationella målen uppnåtts och vilka åtgärder skolan skall vidta i de fall målen inte nås.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna område skall snarast åtgärdas.

- Protokoll förs inte vid elevvårdskonferens (3 kap. 5 § grundskoleförordningen).

Datum

Ort

2004-09-06

Linköping

Ewa Hallberg

Karin Nilsson